

Motion till riksdagen 2020/21:2064

av **Mathias Tegnér och Serkan Köse (båda S)**

Om rättspolitik, straffrabatter och jämlikhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet poliser i yttre tjänst ökar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlasta polisen genom att se över möjligheten att andra myndigheter tar över uppgifter från Polismyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffrabatter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordna arbetet för brottsprevention och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige befinner sig i en mycket speciell situation. Uppgörelser i gängmiljö sker öppet på våra gator och tyvärr med grövre vapen än på andra platser i Europa. Detta är något som vi aldrig kan acceptera, även om det nu pågått under en tid. Vi kan aldrig vara flata mot brottslighet, men måste också klara att vara hårda mot brottens orsaker. Eftersom det på många ställen på internet (ofta finansierat av krafter som vill underminera tilltron till Sverige och våra institutioner) står att läsa att inget görs, så är det viktigt att lyfta upp att ett stort antal reformer har genomförts under de senaste fem åren.

Sedan 2014 har ett hundratal lagförslag lagts på riksdagens bord, kopplat till brottslighet. Detta har inneburit skärpt straff för grovt vapenbrott, vilket femfaldigat antalet som häktas på sådana misstankar. Skärpt straff för mord, skärpta straff för grov och synnerligen grov misshandel, skärpt straff för grovt olaga tvång och grovt olaga hot, skärpt straff för grovt rån, skärpt straff för grov utpressning, skärpt straff för de allvarligaste narkotikabrotten, skärpt straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, skärpt straff för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn. Skärpt straff för brott mot

lagen med förbud mot könsstympling av kvinnor, stärkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och myndighetspersoner, samt förenklat regelverket för användande av övervakningskameror. Detta är bara några exempel.

Trots dessa förändringar förefaller den negativa trenden inte ha vänt, även om antalet häktade nu ökar. En orsak torde vara att fler personer nu arbetar på Polismyndigheten. Det handlar både om civilanställda och polisutbildade. Dessutom har antalet platser på polisutbildningen tredubblats och nya polishögskolor har öppnats. Detta är viktigt för att kunna nå målet om 10 000 nya polisanställda till 2024. Lika viktigt för en positiv utveckling av antalet poliser är att de kraftiga löneökningarna för poliser fortsätter. Dessa ökningarna har möjliggjorts genom kraftiga höjningar av anslagen till polisen. Under avtalsperioden 2017–2019 höjdes lönerna med mer än 15 %, snabbare än övriga arbetsmarknaden. Det är nu viktigt att Polismyndigheten klarar att vidmakthålla principer från polisreformen om att fler polisutbildade ska arbeta i yttre tjänst. Viss information gör nu gällande att polisutbildade igen används som gruppchefer i receptioner och dylikt.

Utöver fler poliser på våra gator behöver nya hjälpmedel och arbetsredskap övervägas för polisen. Polisen behöver ökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel, hemliga dataavläsning, bättre möjlighet till husrannsakan, obligatorisk häktning för brott i gängmiljöer, snabbförfarande i brottmål, automatisk kameraavläsning i gränsområden, myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet. Vidare behöver övervägas om Polismyndigheten kan avlastas genom att andra myndigheter övertar arbetsuppgifter.

Vi kan se att grov kriminalitet kryper ner i åldrarna. Nu förs ett resonemang i det offentliga samtalet om att slopa ungdomsrabatten för 18–20-åringar, eftersom de är myndiga. Ytterst är samhällets ansvar för en ung förstagångsförbrytare att i första hand återanpassa den unge till ett liv fritt från kriminalitet och det uppnår man inte med långa fängelsestraff. Det vore olyckligt att ge unga längre straff generellt, därför att kriminalitet smittar. Ingenting tyder på att detta är rätt väg att komma åt brottsligheten. Samtidigt behöver troligen ungdomsrabatten differentieras, så den finns kvar för flera brott men kanske inte för de grövsta brotten. Ungdomsrabatten behöver reformeras så den faller ut för ungdomar som försöker välja rätt väg, men knappast mot någon som begått grov brottslighet och enbart återvänder till organiserad brottslighet och kriminella gäng.

När ungdomsrabatten ses över behöver samtidigt samhället i högre utsträckning fokusera på en individs antal brott. Unga kriminella bör i högre utsträckning dömas för de brott de begår utan att domstolen bortser från mängden brott. Dessa individer som kan betecknas som livsstilskriminella kommer i hög utsträckning att begå nya brott efter avtjänat fängelsestraff, jämfört med den 18–20-åring som begått ett enstaka brott vid ett tillfälle. Lagstiftningen och rättsväsendet bör spegla medborgarnas syn på vad som är rimligt och rätt och det är uppenbart att stora delar av svenska folket idag inte anser att straffsatserna är rimliga. Det finns skäl att se över hur och om mängdrabatten kan förändras alternativt avskaffas, inte för att straffa unga människor hårdare utan för att säkerställa att inte medborgarnas förtroende för rättsväsendet och rättstillämpningen urholkas. Samhället tjänar inget på att ha ett rättssystem som för evigt stänger dörren för dessa ungdomar. Då förvisar vi dem för alltid till livslång kriminalitet.

Utöver dessa förändringar av rättspolitikerna måste det förebyggande arbetet fortsätta att skärpas. I många områden i vårt land går för få människor till jobbet. Där saknas ibland förebilder och för en del unga förefaller den enda vägen till rikedom gå via kriminalitet. Många är övertygade om att den hopplöshet många känner är kopplad till

att skolan är undermålig på många platser i landet. En del tyder på att friskolereformen är en stor bov i dramat, som bevisligen förstärker segregationen. Vi behöver kort sagt vända på alla stenar för att bättre förebygga brottslighet och göra det svårare för kriminella att suga in barn i brottslighet.

När vi tittar på hur exempelvis New York stoppade gängkriminalitet för några decennier sedan, så är det uppenbart att det tog lång tid och att det inte finns några enkla lösningar. Därför behöver Sverige långsiktigt arbeta för både ett jämlikare samhälle och hårdare straff för dem som begår grova våldsbrott.

Mathias Tegnér (S)

Serkan Köse (S)